

กรมทรัพย์สินทางปัญญา ย้ำ "ชาวมะลิลา" มี GI คุ่มครอง ห้ามแอบอ้าง "ชื่อ-ตรา GI" พร้อมชวนผู้บริโภคเลือกซื้อสินค้า GI ของแท้ คุณภาพได้มาตรฐาน

กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ รุกสร้างความเข้าใจเรื่อง GI “ชาวมะลิลา” จากกรณีที่มีการจำหน่ายสินค้าลักษณะคล้ายกันในตลาด โดยยั่วขอเบียดความคุ้มครองตามกฎหมาย GI ห้ามแอบอ้างใช้ “ชื่อ” และ “ตรา GI” พร้อมชวนผู้บริโภคเลือกซื้อสินค้า GI ของแท้ เพื่อสนับสนุนผู้ประกอบการไทย ปกป้องภูมิปัญญาท้องถิ่น และยกระดับอุตสาหกรรมชาวมะลิลาอย่างยั่งยืน

นางอรมน ทรัพย์ทวีธรรม อธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญาเปิดเผยว่า การผลิตชาวมะลิลาในจังหวัดลำปางเริ่มต้นในช่วงปี พ.ศ. 2500 หลังจากมีการพบแหล่งแร่ดินขาวคุณภาพดีในอำเภอแจ้ห่ม ซึ่งเหมาะกับการทำเซรามิก โดยชาวจีนได้ร่วมกันก่อตั้งโรงงานแห่งแรกในจังหวัด และถ่ายทอดวัฒนธรรมการปั้นดินเผาจนเป็นที่แพร่หลายมาจนถึงปัจจุบัน ทั้งนี้ “ชาวมะลิลา” ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็น GI ตั้งแต่ปี 2554 เนื่องจากเป็นสินค้าที่มีคุณภาพ มีคุณลักษณะโดดเด่น และมีชื่อเสียง เชื่อมโยงกับแหล่งภูมิศาสตร์และภูมิปัญญาการผลิตในพื้นที่ ซึ่งกระบวนการผลิตตามที่ยื่นทะเบียน GI ไว้กับกรมฯ จะครอบคลุมผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาประเภทเครื่องใช้บนโต๊ะอาหาร และผลิตในพื้นที่จังหวัดลำปางเท่านั้น โดยมีขั้นตอนสำคัญในการผลิต คือ (1) **ใช้วัตถุดิบหลักเฉพาะถิ่น** ไม่ใช่ดินทั่วไป แต่ต้องเป็นดินขาวลำปางผสมกับดินดำ และวัตถุดิบอื่น ได้แก่ หินฟันม้า และทรายแก้ว จะได้เนื้อดินที่มีความเหนียวและแข็งแกร่งรูป (2) **กระบวนการผลิตตามภูมิปัญญาท้องถิ่น** ขึ้นรูปด้วยเครื่องปั้น Jiggering ใช้มีดและฟองน้ำตกแต่งชิ้นงาน จากนั้นนำไปผึ่งให้แห้งหรือเผาที่อุณหภูมิ 800 องศาเซลเซียส (3) **การวาดด้วยมือเป็นลวดลาย “ไก่ ตีนก้อย และดอกโบตั๋น” อยู่ร่วมกัน** โดยใช้สีสำเร็จรูปที่ได้มาตรฐานแล้วนำไปเคลือบ โดยน้ำเคลือบมีส่วนผสมของหินฟันม้า ทรายแก้ว ดินขาว และหินปูน จากนั้นนำไปเผาอีกครั้งที่อุณหภูมิ 1,200 – 1,250 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 6 – 9 ชั่วโมง ส่งผลให้เนื้อเซรามิกมีสีขาวนวลตามธรรมชาติ สีสันลวดลายติดทน มีคุณภาพและมีอายุการใช้งานยาวนาน เพราะผ่านกระบวนการผลิตและควบคุมคุณภาพตามข้อกำหนดของสินค้า GI

ปัจจุบันมีผู้ประกอบการที่ผลิตชาวมะลิลาขาว 10 ราย มีปริมาณการผลิตประมาณ 2,600 ชิ้นต่อปี ทั้งนี้ ผู้ประกอบการที่จัดทำระบบควบคุมคุณภาพสินค้าและผ่านการประเมินของคณะกรรมการตรวจสอบจะได้รับอนุญาตให้ใช้ตรา GI ไทยบนผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ที่จำหน่ายเป็นเวลา 2 ปี เมื่อครบอายุสามารถยื่นขอให้มีการตรวจประเมินรอบใหม่เพื่อขอใช้ตรา GI ได้อย่างต่อเนื่อง โดยจะเป็นหลักประกันให้ผู้บริโภคมั่นใจได้ว่าสินค้า GI นั้นมีการควบคุมคุณภาพอย่างเข้มข้นและสามารถตรวจสอบย้อนกลับถึงแหล่งผลิตที่แท้จริงได้

นางอรมน กล่าวย้ำถึงขอเบียดการคุ้มครอง “ชาวมะลิลา” ว่า พระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 มีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันไม่ให้ประชาชนสับสนหรือหลงผิดในแหล่งกำเนิดของสินค้า โดยจะคุ้มครองการใช้ “ชื่อ GI” ตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด ขณะที่การใช้ “ตราสัญลักษณ์ GI ไทย” เป็นอีกกรณีหนึ่งที่อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534

- กรณีแอบอ้างใช้ชื่อสินค้า GI หากมีการนำชื่อ "ซามไก่ลำปาง" หรือ "Lampang Chicken Bowl" ไปใช้กับสินค้าที่ไม่ได้ผลิตในแหล่งที่กำหนด หรือไม่มีกระบวนการผลิตตามมาตรฐานที่ขึ้นทะเบียน GI ไว้ เข้าข่ายความผิดตาม พ.ร.บ.คุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 มีโทษปรับสูงสุด 200,000 บาท
- กรณีแอบอ้างใช้ "ตราสัญลักษณ์ GI ไทย" หากนำตรา GI ไทยไปใช้โดยไม่ได้รับอนุญาต เข้าข่ายความผิดตาม พ.ร.บ.เครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 มีโทษจำคุกสูงสุด 4 ปี ปรับสูงสุด 400,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
- กรณีใช้ลวดลายหรือรูปแบบที่คล้ายคลึงกับสินค้า GI ในพื้นที่ โดยไม่ได้ใช้ชื่อ GI ไม่ใช้ตราสัญลักษณ์ GI หรือไม่ได้แสดงข้อความอันเป็นการแอบอ้างแหล่งกำเนิด แม้จะมีลักษณะใกล้เคียงกับสินค้า GI ของแท้ ก็อาจไม่เข้าข่ายความผิดตามพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ซึ่งเป็นข้อจำกัดของกฎหมายที่ใช้หลักการคุ้มครอง "ชื่อ" และ "การแสดงแหล่งกำเนิด" มิใช่การคุ้มครองรูปแบบของผลิตภัณฑ์โดยทั่วไป

อธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญา กล่าวเพิ่มเติมว่า การสร้างความตระหนักแก่ผู้บริโภคจึงมีความสำคัญไม่แพ้การบังคับใช้กฎหมาย โดยกรมฯ ขอเชิญชวนประชาชนเลือกซื้อซามไก่ลำปางที่มีการแสดงชื่อสินค้า GI และตราสัญลักษณ์ GI อย่างถูกต้อง หากไม่พบตราสัญลักษณ์ GI หรือไม่มีการระบุแหล่งกำเนิดอย่างชัดเจน ผู้บริโภคควรตรวจสอบข้อมูลให้รอบคอบก่อนตัดสินใจซื้อ เพื่อสนับสนุนผู้ประกอบการ GI ไทย และลดความเสี่ยงจากการซื้อสินค้าที่อาจแอบอ้างเป็นสินค้า GI และในกรณีที่พบเห็นหรือสงสัยว่า สินค้าที่ใช้ชื่อสินค้า GI อาจไม่ได้มาจากแหล่งผลิตที่กำหนด หรือไม่ได้มาตรฐานตามที่ขึ้นทะเบียนไว้ สามารถติดต่อได้ที่สำนักงานพาณิชย์จังหวัดทุกจังหวัด หรือสายด่วนกรมทรัพย์สินทางปัญญา 1368 เพื่อที่กรมฯ จะได้เข้าตรวจสอบและประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภคต่อไป

ทั้งนี้ กรมทรัพย์สินทางปัญญาได้ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการ GI ซามไก่ลำปางอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งขยายโอกาสทางการตลาด สร้างมูลค่าเพิ่ม และส่งเสริมการใช้ประโยชน์สินค้า GI ในอุตสาหกรรมต่างๆ ตลอดจนติดตามสถานการณ์เกี่ยวกับปริมาณวัตถุดิบดินที่ใช้ในการผลิต และหารือร่วมกับจังหวัดลำปางและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเตรียมแนวทางรองรับและทบทวนข้อกำหนดในทะเบียน GI ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในอนาคต พร้อมทั้งส่งเสริมให้ผู้ประกอบการเชรามิกที่มีศักยภาพเข้าสู่ระบบ GI เพิ่มมากขึ้น เพื่อขยายฐานผู้ผลิตสินค้า GI ซามไก่ลำปาง สร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน และเพิ่มโอกาสในการแข่งขันของอุตสาหกรรมเชรามิกของจังหวัดในระยะยาว

กรมทรัพย์สินทางปัญญาขอเชิญชวนผู้บริโภคร่วมสนับสนุนสินค้า GI "ซามไก่ลำปาง" ที่ใช้ชื่อและตราสัญลักษณ์ GI อย่างถูกต้อง เพื่อสนับสนุนช่างฝีมือและผู้ประกอบการท้องถิ่น ร่วมรักษามรดกภูมิปัญญาและอัตลักษณ์ของซามไก่ลำปาง ตลอดจนสร้างความเข้มแข็งให้เศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืน